

A GYÓRI PÜSP. NAGYOBB SEMINARIUM KÖNYVTÁRÁRÓL.

Közli: KISFALUDY Á. BÉLA.

A M. Könyv-Szemle 1876-ik évi folyamában Petzhold után közlött ismertetés Magyarország könyvtáraitól — Győr nevénel ugyan szép keveset mond¹ (287. l.). Pedig van itt több könyvgyűjtemény is (l. Győr megye és város egyetemes leírása 1874. 240. s k. l.), melyek közt a püspöki n. seminarium könyvtára, úgy számszerinti gazdagsága, mint értékére nézve — kétségkívül az első helyet foglalja el.

A nevezett seminarium keletkezése (1688.) óta gyűjtött tehetsége és a szükséghez képest könyveket, — s e gyűjteményt növelte a jelen század elején *Dongó Mihály*, győri örkanonok és apát († 1803.) ajándéka. Sokkal jelentékenyebben — 5762 kötettel — szaporodott azonban e könyvtár *Balogh Sándor*, egykor a győri kir. akadémia tanára, majd sz. e. kanonok és sz. adalberti prépost († 1810. jul. 14.) — s azóta is a legujabb időkig, több rendbeli adományok által. Így 1870-ben *Deáky Zsigmond* caesarop. fölsz. püspök, győri nagyprépost († 1872. decz. 19.) mintegy 3000 kötetből álló igen értékes könyvtárát

¹ Folyóiratunk épen azért közölte dr. Petzholdt ismertetését a magyarországi könyvtárakról, hogy hazai szakférfiaink lássák: mily felülletesen vannak külföldi szakférfiak könyvtáraitól tájékozva. Ezen ismeretetés adta meg az impulsust Fraknói Vilmosnak, a múzeumi könyvtár akkori főnökének s a Könyv-Szemle szerkesztőjének arra, hogy a vallás és közoktatási m. kir. miniszterium útján felkérje az illetékes hazai hatóságokat a Petzholdt-féle ismertetés hiányainak kiegészítésére s a felügyeletök alatt levő könyvtárak szakszerű leírására. E leírásokból folyóiratunk ekkorig négyet egész terjedelmében közölt s kettőt a jelen számban tesz közzé. A többiek követhetnek.

Szerk.

ajándékozta a semináriumnak; utána *Tartsay Ferencz*, ugyanazon sz. e. káptalan tagja († 1872. jun. 26.) végrendeletileg könyvtárának nagyobb részét, mintegy 900 kötetet, és legújabbban *Mészey József*, rajkai plébános († 1876. jun. 21.) válogatott kis könyvgyűjteményt hagyományoztak a seminárium könyvtárának. — Ezeken kívül több oldalról részesült a könyvtár egyes ajándékokban is; különösen *Zalka János* megyés püspök úr ő excellentiája bőkezűségének igen értékes és ritka műveket köszön.

Az így fölszaporodott könyvtárnak a réginél tágasabb helyiségre levén szüksége, ő excellentiája a megyés püspök úr e végre a semináriumnak 1871-ben épült (12'85 m. hosszú, 10'66 m. széles) dísztermét jelölte ki és fényesen berendezette. — Ugyanitt vannak elhelyezve, külön kezelés mellett, a székesegyház régi könyvei is. — Ez áthelyezés után az egész könyvtár új rendezés alá vétetett, és a munka jelenleg is folyamatban van, — s épen ez ok miatt részletes és pontos adatok felőle ezuttal még nem közölhetők.

Hozzávetőleg a könyvtár jelenlegi állománya (a székesegyház tulajdonait is beleértve) mintegy 16.000 nyomtatvány, a óbibliai nyelveken kívül latin, görög, magyar, német, olasz, francia és angol nyelven; — 10 drb hártya és 8 drb papircodex; — mintegy 60 drb ősnymtatvány (1470—1500 excl.); — számos újabb kézirat és vagy 1½ ezer lapot számláló térképek és rajzok gyűjteménye.

A régi kéziratok, nevezetesebb ősnymtatványok és a könyvtár egyéb cimeliái elkülönítve tüveges szekrényekben őriztetnek. — Néhányat főlemlítünk közülök:

Az óriás *Antiphonarium*, a XV. századból, mely már két kiállításon is megfordult s így eléggé ismeretes. Legújabban leírta Emich G. úr a budapesti 1876. májusi kiállításra beküldött irott és nyomtatott könyvek között. (L. M. Könyv-Szemle 1876. 266. l.) Az általa kerek számokkal jelölt nagyság tüzetesebben 78·6 és 53·5 cm.

Egy másik, hasonló iratu *Antiphonarium* 1420-ból, 32 és 22·2 cm. ívréti hártyleveleken, melyeknek nagy része a széleken elrongyolott.

Lombardi Petri, Sententiarum libri IV. Valószínűleg a XIII.

századból, igen finom hártýára írva; 23 és 15·5 cm. 8-adr. lapjain az apró gót írás csak 12 és 7·2 cm. tért foglal el, két hasábra osztva. Papirkötésben, 403¹/₂ levél, s az utolsó füzetben 3¹/₂ papírlevél későbbi pótlás. Kezdői (az első hiányzik) kisszerűek, de gonddal festvék.

Blondi Forliviensis, Rome instaurate libri III. „Excriptus Florentie VI. Id. Julius MCCCCLXVII.“ — 106 igen tiszta pergamentlevél (6 lev. és 2 lap üres), 24 cm. magas és 15·4 cm. széles. A 6a. levélen, hol a szöveg kezdődik, alul csinos díszítmény, s ennek tekervényei közt, kerek medaillonban egy összetett címér látható, mely a Corvin-codexeket jellemző Mátyás-címerekhez, némely eltérése mellett is, szembetűnőleg hasonlít. Négy mezőre osztott pajzs, melyet nyílt korona fődöz, a 8 vízszintes (féhér, piros) pólya és a kettős farku cseh oroslán váltakoznak; középen kis kékmezős pajzs a jobbra néző holló, aranyos ágon ülve, csőrében gyűrűvel. Az egész megegyez a Vaticani Breviarium 426. lapján látható címerrel,¹ — csak hogy a kettős kereszt és dalmát címér helyett a pólyák és a cseh oroslán ismétlődnek. A kötés egykorúnak látszik; fára vont vörös bőr, a mély nyomásokon kívül minden díszítmény nélkül, négy csattal, mely utóbbi tekintetben azon Corvin-codexhez hasonlít, melyről a M. K.-Szemle 1876. 2. l. idézett Jaenich-féle jegyzet szól. — Különben a könyvön semmi jegyzés. (Ecel. cathedr.)

Guilhelmi Peraldi O. Praed. Summa virtutum. Iratott a XIV. század közepén; 31 cm. magas és 25·5 cm. széles hártýákon.

A *papírcodexek* között van *Verancsics A. eszterg. érsek leveles könyve*, ívrétű kötet.

Az incunabulumok közt: *Thuróczy Krónikája* 1488.² *Antonius* AEp. Flor. *Summa*-jának nürnbergi (1477) kiadása imperial kötetekben.

Bernardi de Breydenbach: Opus transmarine peregrinationis ad venerandum et gloriosum sepulchrum dominicum in hierusalem etc. „per Petrum drach ciuem Spirenssem impressum a. s.

¹ Díszlapok a római könyvtárakban őrzött négy Corvincodexből. — Pest 1871. IV. tábla.

² Brünni-e vagy augsburgi?

n. MCCCCXC.“ in fol., számos fametszettel, melyek közül egyik „Civitas Veneciarum“ 1·61 m. széles és 26·4 cm. magas.

Perényi Ferencz Missale-ja, melyről Emich úr i. h. 267. l. emlékezik. (Eecl. cathedr.)

A könyvtár cimeliái közt őriztetik több példány *Báthory Zsigm.* erdélyi fejedelem könyveiből; — egy *Báthory Istvánéiból* (De verae et falsae Ecclae discrimine, ad seren. Stephanum I. Poloniae regem, Cracoviae 1583. in fol.), melynek első levelén a következő irott sorok olvashatók:

Stephanus Rex Poloniae
Spectabili Mag: domino
Nicolao de Bathor Comiti
Dono mittit, et quem ad-
modum mundanarum rex
incrementum illi ex animo
cupit, ita et spiritualibus
agnicionem toto pectore
precat.

Erasmii Rotterd: Institutio principis christiani etc. Basileae 1516. in 4°, bársony kötésben, táblája belső lapján ezen fölrással: *Sum Johannis Regis Electi Hungariae.*

Továbbá az igen ritka: *Acta et constitutiones dioecesanae Synodi Jauriensis*, sub Rssmo . . . domino Georgio Draseovitio . . . Sabariae, patria s. Martini eppi habitae a. D. 1579. Praegae typis Georg. Melantrichi ab Aventino 1759. 18 ív 4-edrétben, lapszámolás nélkül.

A ritkaságok közé számítható *Bedik Péter Cehil Satun*-ja is (Viennae Austr. 1680. in 4°), melynek igen jól conservált példányát bírja könyvtárunk.

A régi és újabb *magyar* irodalom szintén tekintélyes gyűjteményben van képviselve; részletesen azonban még nem szólhatunk róluk.

A folytonos beszerzésekre évenként átlag 150 frt fordítatik.

A seminarium könyvtára ő excellentiájának rendelkezése szerint nyilvános ugyan, amennyiben használata a helybeli közönségnek is hozzáférhető; természetesen azonban, hogy a végleges rendezés előtt e használat csak igen gyér lehet. A f. iskolai évben, szeptember elejétől február 24-ig 68 mű adatott ki.

Könyvtárnok mindig az időszerinti tanulmányi felügyelő, kinek hivatala 1805-ben töltetett be először Rotter József kineveztetésével.

Részletesebb és pontos adatokat e könyvtárról és berendezéséről csak akkorra ígérhetünk, ha majd a munkába vett rendezés végét érte. ¹

Győr, 1877. februárban.

Kisfaludy A. Béla,
könyvtárnok

¹ Reméljük, hogy az már azóta szépen haladt előre, vagy tán be is fejeztetett. Az illetékes értesítésnek készséggel nyitunk tért lapunkban.

Szerk.

